

لیستی خواندنی از وام‌های مدیران بانک‌ها

۱۴ و ۱۵

روزنامه خبری-تعلیمی، دانشگاهی صبح ایران
صدای نخبگان، نگاه جوانان

۱۶ صفحه
۵۰۰۰ تومان

فصل جدید را ببینیم:
روایت‌های جنگ

شماره مسلسل ۳۶۲۷
شبهه ۲۷ خرداد ۱۴۰۲
۲۸۰۰ نسخه
۱۳۴۴
۱۷ ژوئن ۲۰۲۳
شماره ۳۸۸۹

تفریح، تعطیل!

هزینه کلاس‌های ورزشی
آموزشی و تفریحی در تابستان گران است

www.Fdn.ir | No. 3889 | 16 Pages

مسیر جدید دیپلماسی ایرانی از کاراکاس و هاوانا تا ریاض چه هدفی دارد؟

باشگاه ضد تحریمی‌ها

پزشکی کوبا سرطان تحریم را شکست داد

جدیدترین رتبه‌بندی مراکز رشد دانشگاه آزاد اعلام شد

رشد ۲۷۰ درصدی واحد‌های فناوری در ۴ سال

«فرهیختگان» گزارش می‌دهد

راه‌اندازی واحدهای عراق و یمن تا شهریورماه

اعتراض ۱۴۰۱ آیانسانی از پایان روشنفکری است؟

روشنفکران مصرفی علیه امر ملی

یادداشت - ۱

آزمون عدالت در تعطیلات تابستان

دارند. در هر کشوری، جنس طراحی تعطیلات تابستانی متفاوت است اما در نقاطی از جهان که نظام شهری بر مدار مدل سرمایه‌داری طراحی شده است یک معضل جدی دارند. معضلی که شبیه نظام آموزشی این سال‌های ایران است. بخش مهمی از کودکان و نوجوانان از امکان تفریح و لذت بردن تام و تمام از اوقات فراغت تابستانی محروم هستند. مرکز ملی اطلاعات بیوتکنولوژی ایالات متحده آمریکا در نوامبر ۲۰۱۸ مقاله‌ای با این عنوان «هزینه تعطیلات مدرسه برای کودکان خانواده‌های کم‌درآمد» منتشر کرد و بر اساس آن به این نتیجه رسید که تعطیلات مدرسه، دوره‌های استرس‌زایی برای کودکان خانواده‌های کم‌درآمد است. این مقاله به بررسی و مستندسازی شواهدی پرداخته بود که نشان می‌داد در خانواده‌های کم‌درآمد، تعطیلات تابستانی اغلب باعث افزایش فشارهای مالی، ناامنی غذایی، سلامت ضعیف و محرومیت از فعالیت‌های فرهنگی غنی و سالم می‌شود. بر مبنای این تحقیق دسترسی نابرابر و مشارکت محدود در فعالیت‌های جذاب منجر به این شده است که بسیاری از کودکان فرصت‌های جالب آموزشی و رشد را از دست بدهند، فرصت‌هایی که برای همسالان رفاه‌تر فراهم است.

البته در نتیجه این پژوهش، این راه‌حل آمده است: «آنچه اکنون مورد نیاز است فقط تحقیق بیشتر در مورد میزان مایه‌های نابرابری هاست بلکه باید تحقیقاتی در مورد مقابله با این نابرابری‌ها انجام شود. ما باید بدانیم چه چیزی در کمک به بهبود نتایج برای کودکان خانواده‌های کم‌درآمد در تابستان مؤثر است و چه چیزی مؤثر نیست و چگونه می‌توانیم زندگی این کودکان را اصلاح کرده و تغییر دهیم. تا زمانی که برای مقابله با این مشکل اقداماتی انجام ندهیم، شواهد نشان می‌دهند که تلاش‌های برای اصلاح شکاف‌های بین ثروتمندترین و فقیرترین کودکان مدرسه در دستیابی به آموزش، بهداشت، رفاه، و معیشت است.»

نمونه این اتفاق در مساله شکاف آموزشی بین بخش‌های مختلف جامعه ایرانی هم از ۱۰ سال پیش تشدید شده است. به خصوص که ما شاهدیم نهادهای دولتی که باید در کنار همه دانش‌آموزان ایرانی باشند، کارها را به بخش‌های خصوصی واگذار کرده‌اند. کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان از مهم‌ترین بازوهای تربیتی است که می‌تواند نظامی عادلانه برای اوقات فراغت کودکان و نوجوانان ایرانی شکل دهد. از دیرباز دفتر کانون در ایام تابستان روزهای شلوغی داشتند و با ایجاد بسترهای مناسب در سطوح مختلف و در نقاط مختلف کشور، بخش قابل توجهی از اوقات فراغت نوجوان ایرانی را پوشش می‌دادند. اما در سال‌های اخیر می‌بینیم این نهاد مهم تربیتی که زیر نظر وزارت آموزش و پرورش است، نتوانسته ضریب نفوذ بالایی در فضای اجتماعی ایران داشته باشد و روزبه‌روز از قدرت و قوای آن کم شده است.

یکی از نقاطی که می‌تواند در شکل‌دهی و سروسامان دادن مطالبه در زمینه اوقات فراغت کودکان و نوجوان ورود کند، صداوسیما است. رسانه ملی نه تنها خودش باید در زمینه شکل دادن فضاهای تفریحی تابستانی برنامه‌های جالب آموزشی و تفریحی طراحی کند و به کودکان و نوجوانان طرح مساله کند و یک مطالعه عمومی شکل دهد. دستگاه‌های دولتی هم به لحاظ اهرم‌دهی و هم به جهت مأموریتی موظفند که در زمینه اوقات فراغت نوجوانان و تعطیلات تابستانی ورود کنند و این مطالبه از جانب صداوسیما باید به صورت جدی مطرح شود.

معین احمدیان
دبیر گروه فرهنگ

در مورد عدد دقیق دانش‌آموزان ایرانی و کم‌زیادش حرف و جدل زیاد است، اما طبق آنچه به صورت رسمی اعلام شده، نزدیک به ۱۶ میلیون دانش‌آموز در کشور داریم و این مجموعه بزرگ انسانی در آستانه اوقات فراغت از تحصیل قرار دارند. امتحانات به‌جا تمام شده و حال نوبت آزمون بزرگ دستگاه‌هایی است که بوجه کلان می‌گیرند و اولین سوال آزمون‌شان این است: برای بهینه کردن اوقات کودکان و نوجوانان ایرانی چه تمهیدی دارید؟ حالا باید از عمده‌دستگاه‌های عریض و طویل فرهنگی پرسید برای روزهایی که بهترین فرصت و بستر برای انجام مأموریت‌های پرورشی‌شان فراهم است چه می‌خواهند بکنند؟ اصلاً آیا برای این مجموعه‌ها، تفریح و فراغت کودک و نوجوان موضوعیت دارد یا نه، قرار است همه چیز دانش‌آموز ایرانی پای کنسول‌های بازی و فضای مجازی بگذرد.

یکی از چالش‌هایی که معمولاً محل اختلاف سیاست‌گذاران در بهینه کردن اوقات فراغت کودکان و نوجوانان است، این است که تعریف واحد و دقیقی از مفهوم تفریح و سرگرمی بین دستگاه‌های تصمیم‌گیر وجود ندارد. بخش مهمی از تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی‌ها در طراحی اوقات فراغت کودکان و نوجوانان بر عهده والدین است و این هم بنا به شیوه زیست و البته میزان درآمد هر خانوار سر و شکلی متفاوت می‌گیرد. عمده خانواده‌های ایرانی بر این امر واقف هستند که اوقات فراغت‌شان نباید معطوف به کلیشه‌های مرسوم بازی‌های کامپیوتری یا محدود به حضور در دنیای مجازی باشد اما وقتی چرتکه از جلوی خودشان می‌گذراند تا برای بچه‌هایشان برنامه‌ریزی کنند، حساب و کتابش سر به فلک می‌کشد. عمده دستگاه‌های فرهنگی هم در این مقوله با برنامه‌ویژه‌ای طراحی نکرده‌اند یا گرفتار کلیشه‌های مرسوم و سیاست‌های پیشینی هستند. سیاست‌هایی که نظام‌نامه جذابی برای کودک و نوجوان امروز ندارد و موارد اقتضایی کودک و نوجوان امروز را در نظر نمی‌گیرد. واضح است که برای تقویت قوای خلاقه کودکان باید برنامه‌ریزی دقیقی داشت و این موضوع در زندگی عمدتاً شهری ایران امروز، اهمیت دوچندانی هم یافته است. سنین بین ۱۲ تا ۱۶ سالگی پلی بین دنیای کودکی و بزرگسالی است و در این مرحله رشد ذهنی نیازمند دقت و حساسیت بیشتری است. این رشد شامل افزایش دانش و عمیق شدن ادراک می‌شود و هر چقدر این فرآیند رشد توانمندتر شود، نوجوان با آمادگی بیشتری به فعالیت اجتماعی ورود خواهد کرد.

تعطیلات تابستانی در کشورهای مختلف همراه با سیاست‌ها و مشخصاتی است که این رشد ذهنی برای دانش‌آموزان هموار شود. برای همین جنس برنامه‌ها متصل به دستگاه آموزشی هر کشور است و اگر اردوی تابستانی باشد یا کلاس‌های مهارتی طراحی و تنظیم شود همه‌شان در راستای ارتقای شهروندی امروز است. مثلاً پرکردن اوقات فراغت دانش‌آموزان ژاپنی به‌گونه‌ای است که بیشتر وقت‌شان در خارج از خانه صرف شود؛ حالا یا به مسافرت می‌روند یا در اردوهای آموزشی به نقاط مختلف کشور می‌روند. به‌گونه‌ای که در ابتدای پاییز وقتی به مدرسه می‌روند صورتی آفتاب‌سوخته

هوش مصنوعی به حدی نامشخص و غیرشفاف است که با وجود تلاش‌ها باز هم تضمین اخلاقی بودنش ادعایی بیش نیست.

جمع‌بندی و پیشنهاد

حکمرانی در هر جامعه، با نظام ارزش‌های آن جامعه پیوندی ناگسستنی دارد. حکمرانی اخلاقی هوش مصنوعی مجموعه‌ای از فرآیندها، فرهنگ‌ها، اصول و ارزش‌های طراحی‌شده برای جلوگیری یا مقاومت در برابر رفتارهای غیراستاندارد و اخلاقی ماشین است. هرآنچه که بخواهد در این حد با زندگی بشر در هم تنیده شود، لازم است از اصول و کدهای اخلاقی هم تبعیت کند. بنابراین در بلندمدت کشورهایی که بتوانند هوش مصنوعی را مبتنی بر اصول و ارزش‌های خود توسعه دهند، دارای مزیت استراتژیک خواهند بود.

با وجود تلاش‌های گسترده جهانی که برای اخلاق‌مداری هوش مصنوعی انجام شده و از آن جمله می‌توان به «سند توصیه‌نامه اخلاق هوش مصنوعی یونسکو» اشاره کرد، اتکالی صرف به این اصول کلی کافی نبوده و صدمات جبران‌ناپذیری برای کشور به دنبال خواهد داشت. به‌دیگر سخن، مشارکت ایران در تدوین این سند و اسناد مشابه، بسیار ارزشمند است و توصیه می‌شود اما خود نیازمند بررسی موشکافانه‌تر ابعاد و جزئیات بیشتری است که از ارزش‌ها و اصول اخلاقی نشأت گرفته باشد؛ در واقع حتی اگر صرف‌شده‌های اخلاقی کشورهای مختلف مشترک باشد، به‌طور مثال همگی روی ویژگی منصفانه بودن هوش مصنوعی اتفاق نظر داشته‌باشند، اما تعریف و برداشت‌های متفاوتی در مناطق و کشورهای مختلف نسبت به موضوع انصاف و عمق آن وجود داشته‌باشد.

منابع:
چاپرک، علی؛ موسوی، آرش و السستی، کیوان، ۱۳۹۸، «چستی اخلاق علم و فناوری»، اخلاق در علوم و فناوری. گرین، جاشوا؛ ۱۴۰۰، «قبیله‌های اخلاقی»، انتشارات هورمز.

Chartered Governance Institute, «Ethical Governance of AI», 2022.
Daly, A., Hagedorn, T., Li, H., Mann, M., Marda, V., Wagner, B., Wang, W. W., & Witteborn, S. (2019). Artificial intelligence, governance and ethics: global perspectives. The Chinese university of Hong Kong faculty of law research paper (201915).
Siau, K., & Wang, W. (2020). Artificial intelligence (AI) ethics: ethics of AI and ethical AI. Journal of Database Management (JDM), 31(2), 7487-.

- پی‌نوشت:
1. Max Tegmark
 2. cognitive manipulation
 3. societal polarization
 4. Machine consciousness
 5. "Awakening" of AI
 6. Autonomous moral agents

فایده‌های کلیدی

عضو هیات‌علمی پژوهشکده مطالعات فناوری

همه چیز از این سوال آئن تورینگ آغاز شد؛ «آیا ماشین‌هایی توانمند فکر کنند؟» تلاش‌های

دانشمندان و متخصصان برای پاسخ به این سوال، موجب ایجاد و توسعه هوش مصنوعی شده است. امروزه دامنه این پیشرفت‌ها تا جایی گسترده شده که همه‌زنگی بشر را احاطه کرده است. کمتر کسی است که بر مزایای بالقوه توسعه این فناوری، ادعان نداشته باشد. به عقیده «مکس تگمارک»، «هرآنچه در مورد تمدن، مورد پسند بشر است، محصول هوش است. لذا تقویت هوش انسانی توسط هوش مصنوعی، تا جایی که بتوان آن را مدیریت کرد، می‌تواند به شکوفایی تمدن منجر شود». این، جمله‌ای بسیار عمیق و تأمل‌برانگیز است. با این حال، پیامدهای منفی و خطراتی که می‌توان برای این فناوری متصور شد، کافی است تا به مقوله‌ای حول انگیز تبدیل شود. استیفن هاوکینگ فیزیکدان و دانشمند برجسته انگلیسی نیز گفته است: «موفقیت در ایجاد هوش مصنوعی موثر، می‌تواند بزرگ‌ترین یا بدترین رویداد تاریخ تمدن بشر باشد، مگر اینکه یاد بگیریم چگونه خود را برای رویارویی با خطرات احتمالی آن آماده کرده و از آنها اجتناب کنیم.»

البته در مورد بسیاری از فناوری‌ها، بررسی مخاطرات و خطرات جانبی آنها بر تمدن بشر حائز اهمیت است اما ظرفیت تقریباً نامحدود و هم‌انگیز و ماهیت عدم قطعیت هوش مصنوعی، بر اهمیت موضوع افزوده است. برای مثال، طبق پیش‌بینی‌های آژانس جاسوسی ایالات متحده در مورد فناوری‌های دیجیتال پیشرفت‌های هوش مصنوعی در سال ۲۰۴۰، «همه دولت‌ها و هم بازیگران غیردولتی تقریباً به‌طور قطع می‌توانند از این ابزارها برای تأثیرگذاری بر جوامع، با افزایش دستکاری‌های شناختی و قطعی‌سازی اجتماعی استفاده کنند.» این قبیل مسائل با اشتباهات جزئی در الگوریتم‌ها، داده‌های ورودی، مدل‌ها و... شروع می‌شوند و در فرآیند تصمیم‌گیری رشد می‌کنند. بنابراین قبل از بروز آنها، دولت‌ها و سازمان‌ها باید به‌خوبی نسبت به چهارچوب مشخص و راه‌مهارشان آگاهی کسب کنند.

یکی از مخاطراتی که هوش مصنوعی می‌تواند ایجاد کند و خود به‌صورت دومینوار منجر به ایجاد زیان‌های جبران‌ناپذیر شود، مخاطرات اخلاقی است. اخلاق مفهومی پیچیده است. به زبان ساده، نظامی از اصول یا قواعد و دستورالعمل‌هایی است که کمک می‌کند خوب یا بد را تعیین کنیم. اخلاق به دو دسته؛ انتزاعی و کاربردی تقسیم می‌شود. اخلاق کاربردی شامل اخلاق فناوری نیز هست و اخلاق هوش مصنوعی از این نوع است. اخلاق هوش مصنوعی شامل اصولی است که روی اخلاق ماشین، ربات‌ها و سایر کارگزاران هوش مصنوعی تمرکز می‌کند و به این سوال مهم می‌پردازد که توسعه‌دهندگان، تولیدکنندگان و اپراتورها و

یادداشت - ۱

یادداشت - ۲